

Geliş Tarihi:

20.02.2023

Kabul Tarihi:

18.12.2023

Yayımlanma Tarihi:

30.12.2023

Kaynakça Gösterimi: Uçar, O., & Erkul, İ., Ç. (2023). Vergilendirme ve temsil arasındaki ilişkinin Amerikan Bağımsızlık Savaşı ışığında incelenmesi. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(48), 1216-1236. doi: 10.46928/iticusbe.1253738

VERGİLENDİRME VE TEMSİL ARASINDAKİ İLİŞKİNİN AMERİKAN BAĞIMSIZLIK SAVAŞI IŞIĞINDA İNCELENMESİ

Araştırma

Onur Uçar

Sorumlu Yazar (Correspondence)

Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi

onurucar@osmaniye.edu.tr

İbrahim Çağrı Erkul

Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi

ibrahimcagrierkul@osmaniye.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Onur Uçar, Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi İktisat bölümü öğretim üyesidir. Türk Vergi Sistemi, Vergi Hukuku, Hukukun Temel Kavramları, Medeni Hukuk, Borçlar Hukuku derslerini vermektedir. Vergi Ceza Hukukunda Ölçülülük İlkesi üzerine yayımlanmış kitabı bulunmaktadır.

Dr. Öğr. Üyesi İbrahim Çağrı Erkul, Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümü öğretim üyesidir. İngiliz Dış Politikası, Uluslararası İlişkiler, AB – Türkiye İlişkileri, Üçüncü Dünya, Azınlıklar ve Milliyetçilik derslerini vermektedir. Britanya İmparatorluğu ve İngiliz Dış Politikası üzerine yayımlanmış kitapları bulunmaktadır.

VERGİLENDİRME VE TEMSİL ARASINDAKİ İLİŞKİNİN AMERİKAN BAĞIMSIZLIK SAVAŞI IŞIĞINDA İNCELENMESİ

Onur Uçar

onurucar@osmaniye.edu.tr

İbrahim Çağrı Erkul

ibrahimcagrierkul@osmaniye.edu.tr

Özet

Magna Carta’da kralın, ortak konseyin onayını almadan vergi salamayacağına hükmedilmiş olsa da burada ifade edilen “ortak konsey” kavramı, elbette halkın tamamını ilgilendiren bir müesseseye karşılık gelmemekteydi. Magna Carta’nın ihtiva ettiği bu düzenlemenin, doğrudan doğruya “temsilsiz vergi olmaz” ilkesine dayanak teşkil ettiği neticesine varılamasa dahi söz konusu prensibin temellenmesindeki etkisini yadsımak da yerinde bir çıkarım olmayacaktır. Öyle ki Magna Carta’nın ilanından sonraki dönemlerde İngiltere’de, vergilendirme için onayın gerekli olduğu hususunun benimsenmeye devam edilmesi bunu açıkça ortaya koymuştur. Türkçe literatür göz önünde bulundurulduğunda, Magna Carta’nın “temsilsiz vergi olmaz” ilkesinin kaynağı olduğu anlayışının kök saldığı ve genel kabul gören bir bilgi olarak yerleştiği görülmektedir. Çalışmada ise Magna Carta ile “temsilsiz vergi olmaz” ilkesi arasındaki ilişkinin varlığı inkâr edilmemekle birlikte, tam anlamıyla isabetli olmadığı savı ileri sürülmüş, bu ilkeye esas olarak Amerikan Bağımsızlık Savaşı ve bu savaşa giden yolda koloniler ile Britanya İmparatorluğu arasında yaşanan gelişmelerin dayanak oluşturduğu, gerekçeleriyle birlikte ortaya koyulmuştur.

Amaç: Türkçe literatürde, “temsilsiz vergi olmaz” ilkesinin dayanağının Magna Carta olduğuna dair genel kabul gören anlayış hâkimdir. Çalışmanın amacı, Magna Carta ile “temsilsiz vergi olmaz” ilkesi arasındaki ilişkiyi yadsımadan, söz konusu ilkenin esas olarak Amerikan Bağımsızlık savaşı ve bu savaşa giden yolda yaşanan gelişmelerinin kaynaklık ettiğini gerekçeleriyle ortaya koymaktır.

Yöntem: Çalışmaya vücut vermek ve sağlam temellere dayandırmak adına, geniş kapsamlı bir literatür taraması yapılmıştır.

Özgünlük: Çalışma, Türkçe literatürde hakim olan “temsilsiz vergi olmaz” ilkesinin Magna Carta’ya dayandığı görüşüne alternatif sunma motivasyonu ile kaleme alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Magna Carta, Amerikan Bağımsızlık Savaşı, Temsil, Vergilendirme, Kanunilik, Britanya İmparatorluğu, Koloniler.

Jel Classification: K10, K34, N00

REVISITING THE LINK BETWEEN TAXATION AND REPRESENTATION THROUGH THE PRISM OF THE AMERICAN REVOLUTIONARY WAR

Abstract

Although it is stated in Magna Carta that the king cannot impose taxes without approval of the common council, the word referred to here as “common council” of course did not represent the entire population. It would not be appropriate to deny the effect of Magna Carta on the foundation of the principle of no taxation without representation, it cannot be concluded that this regulation in Magna Carta constitutes a direct basis for the principle of no taxation without representation. Considering that approval is required for taxation in England after the proclamation of Magna Carta shows how important this historical document is. Considering the Turkish literature, it is generally accepted that Magna Carta is the source of the principle of no taxation without representation. In the study, the existence of the relationship between Magna Carta and the principle of no taxation without representation has not been denied. What we are trying to express here, this relationship is not entirely correct. The study explains the principle of no taxation without representation, taking into account the American Revolutionary War and the relations between the colonies and the British Empire in the pre-war period.

Purpose: In Turkish literature, there is a generally accepted opinion that Magna Carta is the basis of the principle of no taxation without representation. The aim of the study is to explain with justifications that the main source of this principle is the American War of Independence and the developments in the pre-war period of this war, without denying the relationship between Magna Carta and the principle of no taxation without representation.

Method: A comprehensive literature review was conducted to write the article on solid foundations.

Originality: In Turkish literature, it is generally accepted that Magna Carta is the source of the principle of no taxation without representation. The study was written with the motivation to offer an alternative thought to this view and present a novel perspective and challenge this conventional viewpoint.

Keywords: Magna Carta, American Revolutionary War, Representation, Taxation, British Empire, Colonies

Jel Classification: K10, K34, N00

GİRİŞ

Büyük Özgürlükler Fermanı, Büyük Özgürlük Şartı, Büyük Şart ya da İngiliz Büyük Şartı gibi çeşitli şekillerde Türkçe'ye çevrilmiş olsa da Magna Carta Libertatum; literatürde, kısaca Magna Carta olarak bilinmektedir (Vatansever Öztürk, 2015: 4818; Tuzcuoğlu, 1996: 281; Arslan, 2018: 2869; Kuyaksil, 2002; 235). Türkçe doktrin nazarında Magna Carta'ya dair genel kabul gören bir diğer husus ise vergilendirme açısından büyük önemi haiz olan “temsilsiz vergi olmaz” ilkesinin ilk dayanağını teşkil ettiğidir, başka bir ifadeyle, ilkenin doğumuna vesile olduğudur (Vatansever Öztürk, 2015: 4818). Fakat literatürde, bu genel kanının isabetli olmadığı yönünde görüşler de mevcuttur. Örneğin, Taşdöğen çalışmasında, Magna Carta'nın, “temsilsiz vergi olmaz” ilkesinin kaynağı olarak ileri sürülmesinin yerinde bir tespit olmadığı, söz konusu çıkarımın Magna Carta'nın lafzına ve ilgili olduğu dönemin ruhuna aykırı bir şekilde yorumlanmış olmasından ileri geldiği savlarını öne sürmüştür (Taşdöğen, 2021: 137).

Bu çalışmada, yukarıda ifade edilen görüşe katılmakla yetinilmiş ve Magna Carta'nın “temsilsiz vergi olmaz” ilkesinin kaynağı olup olmadığı tartışmaları çalışma kapsamı dışında tutulmuştur. Nitekim çalışma, vergi-temsil ilişkisi; dolayısıyla vergilerin kanuniliği ilkesi hususunda Türkçe literatürde öne çıkan ve hala tartışılmalı meseleye yeni bir yön kazandırmak motivasyonu/amacıyla oluşturulmuştur. Bu maksatla vergi-temsil ilişkisinin temeli, Amerikan Bağımsızlık Savaşı'na giden sürece dayandırılmış ve yer verilen gerekçelerle bu savın desteklenmesi gayreti içine girilmiştir. Söz konusu amaca erişmek adına, çalışmada, öncelikle vergi-temsil ilişkisi kavramsal açıdan ele alınmış, ardından Britanya İmparatorluğu ve Amerikan kolonileri arasında yaşanan Amerikan Bağımsızlık Savaşı'nın sebepleri vergi-temsil ilişkisi temelinde detaylandırılmıştır.

Bu noktada çalışma, “temsilsiz vergi olmaz” ilkesinin Amerikan kolonileri tarafından nasıl benimsendiğini, savunulduğunu ve Britanya İmparatorluğu'na karşı elde edilen zaferde nasıl bir yere sahip olduğunu ortaya koymuştur. Çalışmanın sonuç kısmında “temsilsiz vergi olmaz” ilkesi ve Amerikan Bağımsızlık Savaşı arasındaki ilişki üzerine genel bir değerlendirmeye de yer verilmiştir.

KAVRAMSAL AÇIDAN VERGİ-TEMSİL İLİŞKİSİ

Vergi, kamu harcamalarının finansmanını sağlamak ve/veya toplumun içinde bulunduğu koşulların zorunlu kıldığı önlemleri almak adına devletçe; ödeme gücü olanlardan, ödeme güçleriyle orantılı olarak ve belli bir gidere özgülenmeksizin alınan, kanuna dayalı, zorunlu parasal ödemelerdir (Şenyüz, Yüce ve Gerçek, 2021: 88). Verginin nitelikleri arasında yer alan kanuna dayalı olma vasfı, vergi ile temsil ilişkisinin de bir nevi temas noktasını teşkil etmektedir. Nitekim vergilendirme yetkisi, devletlerin, ülkeleri üzerindeki egemenliğine dayalı olarak vergi alma hususundaki hukuki ve fiili güçtür (Çağan, 1982: 3). Demokrasilerde de egemen halktır; pratikteyse egemenliğin halkın adına, halk tarafından seçilen temsilciler vasıtasıyla kullandığı kabul görmektedir (Gözler, 2021: 204). Nihayetinde, temsil edilenlerin icazetinden, diğer bir ifadeyle yasal temelden yoksun olan fiili gücün, meşruluğu da pek tabii mevzubahis olamayacaktır. Bununla birlikte, hukuki gücün varlığının kaçınılmazlığının yanında, öncelenmesi gerektiğinin de önem arz ettiğini vurgulamak isabetli olacaktır.

Vergilendirme yetkisinin kapsamı, vergi-temsil ilişkisinin de içeriğini tayin etmektedir. Kapsam itibariyle ise vergilendirme yetkisi; dar anlamda ve geniş manada olmak üzere ikili bir sınıflandırmaya tabi tutulmaktadır. Dar anlamda vergilendirme yetkisi; devletin, kamu gelirleri içinde yalnızca vergi salmaya dair yetkilerini içerirken; geniş anlamda vergilendirme yetkisi; devletin, kamu harcamalarına finansman sağlamak üzere gerçek ya da tüzel şahıslar üzerine koyduğu mali yükümlülüğün her türlüünü kapsamına almaktadır. Haliyle, dar anlamda karşılık bulan verginin yanı sıra, harçlar, resimler, fon yükümlülükleri (örneğin, işsizlik sigortası fonu), tabi olunan meslek odası aidatları, belediyelerce sunulan hizmetler için harcamalara katılma payları gibi vergi benzeri mali yükümlülükler geniş anlamda vergilendirme yetkisi içinde değerlendirilmektedir (Öncel, Kumrulu ve Çağan, 2013: 33-34).

Tabi olunan hukuk kuralının önceden bilinmesi ve davranışlarla tutumların buna göre düzenlenebilmesi manasına gelen hukuki güvenlik ilkesinin, çalışmanın bu bölümü için önemi büyüktür. Zira söz konusu ilke, vergi hukuku için özel bir ehemmiyete sahiptir. Nitekim vergi, başta mülkiyet hakkı olmak üzere; seyahat ve yerleşme özgürlüğü, sözleşme hürriyeti, özel hayatın gizliliği hakkı, çalışma özgürlüğü gibi anayasalarca tanınan birçok hak ve özgürlüğe müdahale edici nitelik taşımaktadır. Haliyle, devletin vergilendirme hususunda yapacağı bir tasarruf, vergi marifetiyle temel hak ve özgürlüklere müdahale neticesini doğuracaktır. Bireylerin kararlarına etki derecesi bu denli mühim olan vergiye dair konuların, idari karar üstü bir norm olan ve parlamento eliyle hayat bulan kanunla düzenlenmesi icap etmektedir. Bu gereklilik de vergilerin kanuniliği ilkesine işaret etmektedir. Ayrıca, vergilerin kanuniliği ilkesinin bir nevi sacayaklarını teşkil eden belirlilik, kıyas yasağı ve kanunların geriye yürümezliği prensiplerini de kapsamı içinde aldığını gözden ırak tutmamak gerekmektedir.

Vergilemede kanunilik ilkesi; devletin, vergilendirme yetkisini, genel, soyut, objektif esaslar çerçevesinde ve yasama organı eliyle çıkarılan kanunlar marifetiyle kullanması olarak tanımlanmaktadır (Çağan, 1982: 103). Hukuk devleti ilkesinin benimsendiği ülkelerde kanun koyma tekeli, yukarıda da ifade bulduğu üzere, teoride egemene; pratikte ise temsilcilere daha doğru bir ifade ile temsilcilerin oluşturduğu parlamentoya aittir. Nihayetinde, temsiliyet mekanizması işletilmeden, vergilendirme sürecinin dizaynı, uygulanması ve sonlandırılması imkan dâhilinde değildir. Bu durum, birbirlerine asla kayıtsız kalamayan iki müessese olan vergilerin kanuniliği ilkesi ile kanunsuz vergi olmaz prensibinin arasındaki ilişkiyi bariz biçimde ortaya koymaktadır.

Kısaca ifade edildiğinde; devletlerin, vergilendirme yetkilerini yalnızca kanun çıkarmak suretiyle kullanabilmelerini ifade eden vergilerin kanuniliği ilkesi, şekli manada, vergilerin ancak kanun marifetiyle koyulabileceğini belirtirken; vergi hukuku bağlamında, temel anayasal haklardan olan mülkiyet hakkına müdahalede bulunabilmenin, “temsilsiz vergi olmaz” prensibiyle örtüşecek şekilde, parlamentonun yetkisinde olmasını ifade etmektedir. Başka bir deyişle, vergilerin kanuniliği ilkesi, kamu giderlerini kimin karşılayacağına idarenin değil; parlamentonun, yani halkın, kendileri adına karar vermesi için seçtikleri kişilerin karar vermesini gerekli kılmaktadır (Şenyüz vd., 2021: 28).

Vergilerin kanuniliği ilkesi, demokrasinin hakim olduğu ülkelerde vergilendirme yetkisinin yasama organınca kullanılması şeklinde ortaya çıkarken; aynı zamanda, bahse konu yetkinin yalnızca yasamaya ait olduğu ve yasama dışında hiç bir organa devredilemeyeceği manasını da taşır ki bu nihai durum, “temsilsiz vergi olmaz” prensibinin pratiğini teşkil etmektedir (Şenyüz vd., 2021: 28). Öte yandan, vergilendirmeye dair tasarrufların mükelleflerce seçilen temsilciler eliyle gerçekleştirilmesi bir nevi mükelleflerin dolaylı olarak dahi olsa kendi kendilerini vergilendirdikleri sonucunu doğurmaktadır (Güneş, 2014: 15).

Medeniyetin mühim göstergelerinden olan vergiler, büyük ve kadim uygarlıkların bünyelerinde belirip gelişmiştir (Samson, 2002: 21). Önem atfedilen bir diğer medeniyet göstergesiye, zaman içerisinde etkisi ve etkililiği artan temsil müessesesidir. Bugün, her ne kadar vergi ve temsil kurumlarının birbirleriyle olan sıkı ilişkisi yadsınamasa dahi, köken itibarıyla aynı anda ortaya çıkmadıkları ileri sürülmektedir (Taşdöğen, 2021: 123). Daha açık bir ifade ile verginin salınmasında temsilin mutlak olarak aranır olmasının ya da çalışmada ifade bulan haliyle; temsilsiz verginin olamayacağı anlayışının kabulü ve uygulanması vakit almıştır.

Verginin, ortaya çıktığı dönemlerden, temsil müessesesiyle bütünleştiği zamana değin geçirdiği dönüşüm, etkileri itibarıyla farklı sonuçları beraberinde getirmiştir. Öyle ki yönetilenlerin, yönetimde temsil edilmesinden mahrum oldukları zamanlarda vergi, ilgili dönemin hükümdarlarının tek taraflı hükümranlığını meşrulaştıran bir müessese iken; temsil kurumunun kabulü ve artan etkinliğiyle vergi, yönetenler ve yönetilenlerin karşılıklı olarak mutabakata vardıkları bir toplumsal uzlaşma aracı olarak kabul görmeye başlamıştır (de Crouy-Chanel 2014; akt. Taşdöğen, 2021: 123).

Günümüz koşullarında sözü özüyle ifade etmek gerekirse, etle tırnak misali ayrı düşünülemeyen kurumlar olsa dahi temsil, yukarıda da ifade edildiği üzere vergiye nazaran daha yeni bir müessesedir (Herb, 2003: 4). Temsil kurumunun ortaya çıkışı ile vergilendirmeyi ilişkilendiren, başka bir deyişle vergi ile temsilin doğuşu arasında bağlantı kuran teorilerin çoğunluğu, bahse konu ilişkinin hükümdarların savaş giderlerini karşılamak adına paraya ihtiyaç duymasına dayandırırmaktadır. Bu görüşü sav olarak benimseyenlere göre, dönemin hükümdarları vergi geliri sağlamak adına temsile razı gelmiş, bir nevi vergi gelirleri ile temsil mübadeleye konu edilmiştir (Bates and Lien 1985; Levi 1988; Tilly 1990; akt. Herb, 2003: 3). Kısaca, savaş dolayısıyla dikkate değer ölçüde artan finansman gereksinimi vergiye olan ihtiyacı da aynı minvalde arttırmış, en nihayetinde bu durum, hükümdar ile vergi yükümlüleri arasında vergi-temsil mübadelesini konu edinen mutabakatların sağlanmasıyla sonuçlanmıştır. Böylece, temsil kurumunun doğmasına ve gelişmesine zemin hazırlayan demokratikleşmeye dair ilk kurumsal adımlar da atılmıştır. Temsilcilerin oluşturduğu parlamentoların sahip oldukları temsil kapasiteleri de devletlerin finansman ihtiyaçları ile doğru orantılılık arz etmiş; devletlerin paraya duydukları gereksinim arttıkça, buna paralel olarak parlamentoların temsil etkisi artış göstermiştir. Nitekim temsil kurumu olarak parlamentonun meydana getirilme motivasyonu dikkate alındığında, parlamentoya müracaat vergilendirmenin onayı olarak algılanmıştır.

Temsil kurumunun vergilendirme marifetiyle geliştiği genel kabul gören görüşlerdendir. Öncesinde de ifade edildiği üzere; temsilin, vergi geliri elde etmek isteyen hükümdarların bu gayeye erişmek adına vergi yüklenicileriyle giriştiği gelir-temsil mübadelesiyle ortaya çıktığı savunulmaktadır. Bununla birlikte; temsilin, verginin meşrulaştırılması uğruna hükümdarlarca ödenen bir diyet olduğunu ileri süren görüşler de mevcuttur. Öte yandan, vergilendirmenin katkısı olmadan demokratik kurumların anlaşılamayacağı fikri de literatürde kendisine yer bulmuştur. Yukarıda yer verilen bu görüşlerle örtüşen fakat belli bir hususta söz konusu düşüncelerden ayrılan bir sava göre; gelirlerinin önemli bir kısmını vergilerden ziyade doğal kaynaklardan sağlayan, başka bir deyişle, kamusal harcamalarını finanse etmek için vergiye ihtiyaç duymayan ülkeler -ki bu ülkeler rantçı olarak nitelendirilmektedir- haliyle vatandaşlarıyla vergi için temsil mübadelesi pazarlığına girme gereksinimi de duymamaktadırlar. Bu durum bilhassa Avrupa ülkeleri için geçerli olan ve siyasal ve sosyal bilimcilerce genel kabul gören, vergilendirmenin temsili; temsilin de demokrasiyi doğurduğu anlayışına aykırı durumların doğmasına sebebiyet verebilmektedir (Herb 2003: 26). Nitekim, bir doğal kaynak olarak zengin petrol yataklarına sahip olan Suudi Arabistan, İran, Irak Kuveyt, Birleşik Arap Emirlikleri gibi Ortadoğu ülkelerinin yönetimlerinin demokrasiden yoksunluğunun ortaya konulan bu görüşle de ilişkilendirilebileceği düşünülmektedir.

Son olarak, verginin temsille mübadelesinden filizlenen demokratik rejimlerin, sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi, devletlerin, yine vergilendirme yoluyla elde edeceği düzen mali kaynaklara bağlıdır. Diğer bir ifadeyle, vergilendirme, demokrasinin finansmanı bağlamında zaruri bir araçtır (Öncel vd., 2003: 35). Söz konusu mecburiyet devam ettiği müddetçe de vergi, bir nevi demokrasiyi muhafaza altına alan ve onu geliştiren bir etmen niteliğini sürdürecektir.

AMERİKAN BAĞIMSIZLIK SAVAŞI VE VERGİ TEMSİL İLİŞKİSİ

Amerikan Bağımsızlık Savaşı'nın ve sebeplerinin anlaşılabilmesi için öncelikle İngiltere'nin "Yeni Dünya" olarak adlandırılan Amerika Kıtası'ndaki varlığının tarihsel olarak anlaşılması elzemdir. İngiltere'nin, Amerika Kıtası'nın kuzeyine yönelik -sahiplik- iddiaları, İngiltere Kralı VII. Henry dönemine kadar gitmektedir. VII. Henry, Hindistan ve Çin'e ulaşmalarını sağlayacak bir "kuzeybatı" geçidini bulmak için Venedikli denizciler John Cabot ile oğlu Sebastian Cabot'un 1497 ve 1498'de gerçekleştirdikleri keşif gezilerini desteklemiştir. Bu seferler sonucunda bir "kuzeybatı" geçidi bulunamamış olsa dahi Amerika Kıtası, İngiltere adına keşfedilmiş ve İngiltere'nin Kuzey Amerika'ya yönelik sahiplik iddiasının temeli oluşmuştur. Devam eden süreçte çok sayıda İngiliz kâşif, bir "kuzeybatı" geçidi bulma amacıyla sefer düzenlemiştir. Kraliçe I. Elizabeth döneminde, Sir Walter Raleigh'in İngiliz Kralı/Kraliçesi adına sahiplenilen toprakların yerleşim ve kolonileşmeye uygun olduğu yönündeki düşüncesi, Amerika Kıtası'na yerleşim denemelerinin yapılmasının önünü açmıştır. Her ne kadar bu denemeler ilk etapta başarısız olsa da İngilizlerin Amerika Kıtası'na yerleşme sürecini başlatmıştır ve bu yönüyle önemsenmelidir (Cornman ve Gerson, 1907: 7-10).

İlk kalıcı İngiliz yerleşiminin, 17. yüzyılın hemen başında Virginia'da yapılmasıyla, İngiltere için Amerika Kıtası'nda yeni bir dönem başlamıştır. Bu başlangıcın ardından Kuzey Amerika'nın İngiltere adına kolonileştirilmesi hızlanmış ve İngiltere, oluşan kolonileri üç farklı şekilde yönetmeye çalışmıştır: Charter hükümeti (imtiyaz yönetimi) ile yönetilen kolonilerde Kral'ın verdiği imtiyazlarla hükümetin yetkileri belirlenirken, halkın değerli kabul edilebilecek hakları da garanti altına alınmaktaydı. Bu hükümet modelinde halk, kendi valisini ve parlamentonun her iki kanadını seçebiliyordu. Bu bakımdan kralın, bu kolonilerin yönetimi üzerine etkisi azdı. Proprietary hükümet (vesayet yönetimi) modelinde ise kral geniş yetkileri bir imtiyaz sahibine veriyordu. İmtiyaz sahibi, kraldan aldığı yetkiyle koloniyi kendisi yönetebilir veya koloniye bir vali atamayı tercih edebilirdi. Halk parlamentonun alt kanadını seçebildiği için bu hükümet sistemi sınırlı bir monarşiye benzetilmiştir. Son olarak royal¹ (kraliyet) yönetim modeli, kralın valiyi ve valinin konseyini ataması sebebiyle, yukarıda değinilen iki modelden de farklılaşmaktadır. Bu modelde de halk parlamentonun alt kanadını seçebilmekteydi. Görüleceği üzere her üç modelde de halk parlamentonun alt kanadını kendisi seçmekteydi ancak vali yasama meclisinin alacağı kararları mutlak olarak veto etme yetkisine sahipti.² Ayrıca kolonilerin İngiltere yasalarına aykırı bir yasa kabul etmelerine izin de verilmiyordu. Üç yönetim modeli arasında charter modeli, krala en az bağlı olan yönetim olarak politik anlamda belirgin bir özgürlüğü içermekteydi. Bunun pratikteki anlamı bu yönetim modeline sahip olan kolonilerin kendi kendilerini nasıl yöneteceklerine yönelik bilgi sahibi oldukları gerçeğiydi (Cornman ve Gerson, 1907: 20-24).

¹ Bu yönetim modeli aynı zamanda provincial (eyalet) hükümet modeli olarak da adlandırılmaktadır.

² Kralın görevlendirdiği valiler ile kolonilerdeki halkın seçtiği parlamentolar arasındaki yetki ve güç mücadelesi yönetimde ikiliğe sebebiyet vermekte ve kolonilerde rahatsızlık yaratmaktaydı (Özdal, Karaca, 2015: 242).

Kolonilerin yukarıda ifade edilen vali, konsey ve meclis (parlamentonun alt kanadı) şeklindeki yapılanmalarının Britanya’daki Kral, Lordlar ve Avam Kamaraları’na karşılık gelmesi, kolonilerin Britanya’daki yönetsel yapıya benzer bir yapıya sahip olduklarının anlaşılması adına önemlidir. Kolonilerin yönetimlerine ilişkin belirtilmesi gereken diğer bir konu ise kolonilerde vergilerin nasıl tahsil edileceği ve harcanacağı konusunda vali ve meclis arasında yaşanan anlaşmazlığın varlığıdır. Son olarak, kolonilerin birer yazılı anayasaya sahip olmaları, yönetsel olarak onları İngiltere’den farklılaştırmıştır (Armaoğlu, 2017: 46). Amerikan Bağımsızlık Savaşı ortaya çıkmadan kısa süre önce kolonilerin ağırlıklı olarak royal modeliyle yönetildikleri dikkate alındığında³, Kralın çok sayıda koloni üzerinde belirgin bir hâkimiyet kurarak kolonileri yönetsel ve politik olarak sınırlandırdığı açıkça görülecektir. Diğer bir ifadeyle, İmparatorluğun koloniler üzerindeki yönetsel baskısı⁴, Amerikan Bağımsızlık Savaşı’nın sebepleri arasında gösterilebilir.

Amerikan Bağımsızlık Savaşı’nın sebeplerine değinirken, Denizcilik Yasası’nın (Navigation Act) koloniler üzerinde yarattığı baskının/rahatsızlığın önemli bir yer tuttuğu belirtilmelidir. Çünkü bu yasaya göre, 1660’ta İngiltere’nin kolonilerden yapacağı ithalat, ancak Britanya bayrağı taşıyan gemilerle gerçekleştirilebilecekti. 1663’te ise Amerika’daki kolonilerin başka kolonilere ihracat yapmak istemeleri durumunda önce mallarını İngiltere’ye getirmeleri, akabinde ise aktarma yaparak mallarını varış noktasına göndermeleri gerekmekteydi (Gabriel, Dumas ve Manning, 1921: 15). Bu yasanın kapsamı doğrudan Amerikan Bağımsızlık Savaşı’nın sebepleri arasında görülmesi de kolonilerin üretim ve ticaret temelinde yaşadığı rahatsızlık, bir bağımsızlık savaşının “mayalanma” sürecini başlatması sebebiyle dikkate alınmalıdır. Hill’in kolonilere ilişkin olarak şu ifadeleri çarpıcıdır:

“Yeni İngiltere bölgesindeki koloniler zorlukla denizcilik sisteminin içine dâhil edilebildiler. İhraç edecek tropik ürünleri yoktu ve kendi üretim sanayilerini kurmalarına izin verilmediği, tüm mamül maddeler için Britanya’ya bağımlı oldukları için kızgındılar.” ... “Pitt gibi bir Amerika dostu bile, Britanya Parlamentosu’nun izni olmadan kolonilerde tek bir çivinin bile üretilmesine izin vermeyeceğini beyan etti.”
(Hill, 2015: 278-279).

Hill’den yapılan alıntı üzerine şu hususun açıklanması gerekir: Kolonilerin ekonomik gelişimi yukarıda açıklanan Denizcilik Yasası ile sınırlandırılmış durumdaydı. Ancak bu duruma rağmen kolonilerin yaşam koşullarının görece kötü olmadığı ve yine ağır bir vergi yüküne maruz kalmadıkları

³ Massachusetts, New Hampshire, New York, New Jersey, Virginia, North Carolina, South Carolina ve Georgia eyaletleri royal model ile yönetiliyordu. Pennsylvania ve Delaware ile Maryland kolonileri proprietary, Connecticut ve Rhode Island kolonileri ise Charter modeli ile yönetiliyordu (Gabriel vd., 1921: 15-16).

⁴ Ross’un belirttiği üzere, daha fazla vergi geliri elde etmek için demokratikleşmeleri gerektiğine inanan devletler, erken dönem modern Avrupa’da temsili hükümetin doğuşuna katalizör bir etki yapmışlardı. Diğer bir ifadeyle, temsili hükümete geçilerek vergi koyulması noktasında bazı yetkilerin parlamentolara bırakılması, daha fazla yeni vergi toplanabilmesi için önemli bulunmaktaydı (Ross, 2004: 229). Ross’un ifade ettiği husus, her ne kadar koloni örneğinde farklılaşsa da Britanya İmparatorluğu açısından bir ikilemi ortaya çıkarmaktadır: Britanya bir taraftan daha fazla ve yeni verilendirmeler yapabilmek için kendi içinde demokratikleşmeyi seçmiş ve böylece parlamentoyu ön plana çıkarırken, bir taraftan da kolonilerdeki meclisleri etkisizleştirerek daha fazla vergi toplama yoluna gitmiştir. Temsilin vergilendirme yapılması ve toplanmasındaki olumlu etkisi dikkate alındığında, Britanya’nın kolonileri bu noktada yanlış değerlendirdiği ileri sürülebilir.

da belirtilmelidir. 18. yüzyılda kolonilerin ekonomik durumu Birleşik Krallık ile karşılaştırıldığında, bu husus daha iyi görülecektir.

Ferguson'un belirttiği üzere, 1770'lerde New England kolonilerinde kişi başına düşen gelir, Birleşik Krallık'taki gelire eşitti. Bunun yanında bu kolonilerdeki gelir dağılımı, Birleşik Krallık'a göre daha dengeliydi. Vergi üzerinden bir karşılaştırma yapıldığında da New England kolonilerinde yaşayanların ödediği verginin karşılaştırmalı olarak Britanyalılara göre fazlasıyla düşük olduğu görülecektir (Ferguson, 2015: 98-99).

Kuşkusuz, Amerikan Bağımsızlık Savaşı'nın en önemli sebeplerinden biri, kolonilerin de geleceğini ilgilendiren Yedi Yıl Savaşı'nda Fransa'nın yenilgiye uğramasına ilişkindir. Yedi Yıl Savaşı'nın sona ermesi, Britanya ve Amerikan kolonileri arasında ekonomik, politik ve anayasal temelde yaşanacak sorunları görünür kılmıştı (Kearney, 2015: 195). Britanya'nın kolonilere yönelik sevgi ve dostluk temelinde bir politikayı Fransa ile girdiği savaşın sonrasında da izlemeye devam etmesi durumunda, kolonilerin Britanya toprağı olmaya devam edebileceğini ileri sürenler bulunmaktaydı. Fakat savaş sonrasında Britanya'nın kendince haklı olarak sunduğu gerekçeler, kolonilerin rahatsızlığını önemli ölçüde arttırmıştır. Britanya Parlamentosu savaş sonunda Britanya'nın karşı karşıya kaldığı ağır borç yükünü dikkate alarak, savaşın koloniler tarafından başlatıldığını ve en nihayetinde onların çıkarları için yürütüldüğü iddiasında bulunmuştur. Buradan hareketle Parlamento, kolonilerin borcun ödenmesi noktasında payına düşeni yapması gerektiğini ileri sürmüştür. Parlamento, tüm imparatorluğun yasama organı olduğu düşüncesiyle, İngiltere için olduğu kadar koloniler için de kanun yapma/vergi koyma yetkisine sahip olduğu argümanından da güç alarak, Amerikan kolonilerini karşısına alacak birtakım kararlar alma yoluna gitmiştir (Mowry ve Mowry, 1911: 102-103).

Diğer taraftan savaş sonrası dönemde, kolonilerin İmparatorluğa hissettikleri bağlılık, Fransa tehdidinin ortadan kalkmasıyla azalma eğilimine girmiştir. Bu azalmanın en önemli sebebi kuşkusuz kolonilerin artık İmparatorluğun askeri desteğine/korumasına ihtiyaç duymamalarıyla ilişkiliydi (Gabriel vd., 1921: 14). Koloniler için Fransa'ya karşı kazanılan bu savaşın bir diğer önemli sonucu, kolonilerin iki şekilde kendilerine güven duymalarını sağlamış olmasından ileri gelmektedir: İlk olarak Fransa'ya karşı savaşan koloniler bir arada savaşmayı ve birbirlerine saygı duymayı öğrenmişlerdir. İkinci olarak ise savaşma konusunda elde ettikleri tecrübeler, kolonilere özgüven kazandırmıştır (Mowry ve Mowry, 1911: 100).

Savaşın maliyetini kolonilerle bölüşmek isteyen dönemin Britanya Başbakanı George Grenville, kolonilerden üç farklı yolla gelir elde etmek istemiştir: Başbakan, ilk olarak eski gümrük vergilerinin yenilenmesi ve bunun yanında yeni gümrük vergilerinin getirilmesini istiyordu. İkinci olarak yürürlükte olan ticaret kanununun uygulanmasını sağlayarak⁵, o dönemde yaygın olan kaçakçılığın

---

⁵ Britanya Parlamentosu'nun Amerika'da yer alan koloniler üzerinde otorite arayışının önemli gerekçelerinden birisi kuşkusuz Britanya ve koloniler arasındaki uzak mesafenin çıkarılan yasaların uygulanmasını mümkün kılmamasıyla ilişkili olduğu ileri sürülebilir (Hill, 2015: 279).

önlenmesi ve bu yolla gümrük vergilerinin arttırılmasını amaçlıyordu. Üçüncüsü ise tüm ticari ve yasal evraklara bir iç vergi koyularak, İngiltere'deki vergi mükelleflerinden kaldırılabileceğinden daha fazla olan borcu kolonilerle paylaşmak niyetindeydi (Hodge, 1904: 252).

Grenville, yukarıda belirtilen öncelik sırasına uyumlu olarak, 1764'te kolonilerin ithal ettiği şeker, şarap, kahve, ipek ve diğer bazı mallara ağır vergiler uygulayan bir yasa çıkarmıştır. Bunların kolonilerin ticaretinde önemli yere sahip olan kalemler olduğu dikkate alınmalıdır. Diğer taraftan bu dönemde kolonilerde para da son derece kıt olmasına rağmen, vergilerin Britanya'ya külçe olarak ödenmesinin zorunlu tutulması, kolonilerin yükünü daha da ağır hale getirmiştir (Hodge, 1904: 256). Grenville, yapılan ticarettten gümrük vergisi yoluyla gelir elde etme seçeneğini denemiş olsa da elde edilen gelirler beklentiyi karşılamamıştır. Diğer taraftan Grenville'in hali hazırda İngiliz halkının ödemekte olduğu pul/damga vergisini Amerika'daki kolonide yaşayanların da vermelerinin, İmparatorluğun borçlarını ödenmesi noktasında adil bir çözüm olacağını düşünmesi (Davidson, 2015: 112-113), koloniler ve İmparatorluk arasındaki anlaşmazlığı geri döndürülemez bir noktaya getirmiştir.

Esasında Grenville, kolonilerin pul/damga vergisi üzerinden vergilendirilmesi için bir yasa teklifi verdiğinde kolonilerin buna karşı sert bir muhalefet sergilemeyeceklerini düşünüyordu. 1765'te New York'ta bazı kolonilerin temsilcileriyle toplanan Pul Yasası Kongresi'nde, kolonilerin yalnızca kendi temsilcileri tarafından ve ancak kolonilerdeki kendi meclislerince vergilendirilebileceğini ortaya koymaları ve Pul Yasası'nı kolonilerin hak ve özgürlüklerini ortadan kaldırmaya yönelik açık bir tehdit olarak tanımlamaları (Jameson, 1897: 619), İmparatorluğun durumu yeterince kavrayamadığını göstermiştir. Benjamin Franklin'in⁶ 1778'de bir mektubunda, Pul Yasası'nın mimarı olan Grenville'e yönelik olarak kurduğu şu cümle çarpıcıdır. “...Kendisinin pullarından beklediğinden daha fazla parayı kolonilerin gönüllü bağışlarıyla elde edeceğinden emindim. Ama ikna etmek yerine zorlamayı seçti...” (Morgan, 1950: 391). Oluşan gerginlik, kolonilerin İmparatorluğun pul/damga vergisi ısrarına “temsilsiz vergi olmaz” (no taxation without representation)⁷ karşı çıkışıyla cevap vermelerini beraberinde getiren bir süreci başlatmıştır.

1765'te Britanya Parlamentosu⁸ tarafından kabul edilen Pul Yasası, tüm yasal belgelerin yanında aralarında oyun kartları, kitap, gazete, broşür ve çeşitli eşyalarda Britanya Hükümeti'nden satın alınacak pulun (damgalı kâğıdın-damganın) kullanılması zorunlu tutuyordu (Mowry ve Mowry, 1911: 104). Bu yasa, iç ve dış vergilendirme arasındaki ayrımı kolonilere açıkça gösterdiği için bir

⁶ Benjamin Franklin'in, Amerikan Bağımsızlığı için önemli bir yere sahip olan Charles Thomson'a gönderdiği mektupta “...Pul Yasası'nın geçmesini engellemek için elimden gelen her adımı attım, hiç kimse içtenlikle ve yürekte buna karşı çıkmak için benden daha fazla ilgi gösteremezdi...” ifadesini kullanması önemlidir (Franklin, 1884: 426).

⁷ “No taxation without representation” ilkesinin Türkçe çevirisi “temsil olmadan vergilendirme olmaz” şeklinde olmasına rağmen Türkçe literatürde “temsilsiz vergi olmaz” şeklinde kullanılmaktadır. Bu sebeple çalışmanın tamamında bu haliyle kullanılmıştır.

⁸ Chancellor, 1760'da Britanya tahtına çıkan III. George'un rüşvet ve kraliyet imtiyazlarını da kullandığı bir dizi yöntemle Parlamento'nun kontrolünü ele geçirdiğini ve kolonilerin yanında İmparatorluğa bağlı topraklar üzerinde hâkimiyetini sağlamayı hedeflediğini ileri sürmüştür (Chancellor, 1905: 29).

dönüm noktası olarak kabul edilebilir. Kolonilerde Pul Yasası öncesinde iç ve dış vergilendirme arasında bir ayırım yapılmamıştır. Genel olarak değerlendirildiğinde, koloniler birbirleriyle ve yabancı aktörlerle gerçekleştirdikleri iletişim ve ticarete Britanya Parlamentosu'nun üzerlerindeki egemenliğini görel olarak kabul etmişlerdi ancak amacı yalnızca gelir elde etmek olan Pul Yasası farklıydı ve koloniler bu şekilde yapılacak bir vergilendirmeyi reddettiler. Bu noktadan sonra Parlamento'nun kolonilerin rızası olmadan gerçekleştirdiği her türlü vergilendirme, temsil edilmeden vergi alınmaması şeklindeki doğal hukuk ilkesini ihlal ettiği için koloniler tarafından kabul edilmeme eğilimi ortaya çıkmıştır (Reck, 1974: 190). Temsil ve vergiyle ilişkili olarak şu husus da dikkate alınmalıdır ki koloniler Londra'da Parlamento'yu tanıyan ve burada koloniler için lobi faaliyetlerinde bulunabilecek kişiler aracılığıyla temsil edilmekteydi (Oats ve Sadler, 2008: 108). Bu temsil, gerçek bir temsil olmadığı gibi kolonilerin çıkarlarının korunması için de yeterli değildi.

Pollard'ın belirttiği üzere, koloniler “temsilsiz vergi olmaz” ifadesini benimsediklerinde, İmparatorluk Parlamentosu'nda temsil edilmek istemiyorlardı⁹ ve kastettikleri şey şimdiye kadar olduğu gibi yalnızca kendi sahip oldukları meclisleri tarafından vergilendirilebilecekleriydi. Koloniler “temsilsiz vergi olmaz” mottosunu İmparatorluk Parlamentosu'nda hiç temsil edilmemeleri gerçeğini ve doğal olarak parlamentonun onları vergilendirme yetkisi olmadığını ortaya koymak adına ek bir anayasal itiraz olarak kullanmışlardır (Pollard, 1918: 162-163). Diğer taraftan, kolonilerin esas olarak Pul Yasası'nın uygulanması sonucunda ortaya çıkan mağduriyete itiraz etmedikleri de ileri sürülebilir. Çünkü bu yasa kolonilerde gerçek anlamda işlevsel olmamıştır.

Britanya Hükümeti'nin, Pul Yasası'nı uzak bir yerde uygulamaya koyarken, ortaya çıkması muhtemel lojistik güçlükleri dikkate almadığı ortadaydı (Oats ve Sadler, 2008: 101). Öngörüdeki bu hata, yasanın uygulatılmasını ve takibini de sorunlu hale getirmiştir. Hodge'un belirttiği üzere Pul Yasası 1765 Mart'ında kabul edilmesine rağmen, 1 Kasım 1765'e kadar yürürlüğe girmemiştir.¹⁰ Bu yasanın 20 Mart 1766'da yürürlükten kaldırıldığı da dikkate alınır (Hodge, 1904: 252), yasanın görece kısa bir süre uygulanmaya çalışıldığı not edilmelidir.

Pul Yasası kadar bilinmese de Konaklama Yasası da bu dönemde taraflar arasında büyük bir gerilim yaratmıştır. 1765'te koloniler ne yeni bir vergiyi ne de yeni bir yasayı kabul etme eğiliminde değillerdi. Parlamento'nun çıkardığı Konaklama Yasası¹¹ özü itibarıyla bir vergi değildi ancak kolonilerde yaşayanlarda bir vergi etkisi yaratmaktaydı (Davidson, 2015: 117). Konaklama Yasası, artık taraflar arasında bir uzlaşma zemininin kalmadığını göstermesi bakımından önemlidir.

---

⁹ Dickinson'a göre başlangıçta Adam Smith kolonileri imparatorluğun savunma maliyetlerinden adil bir pay almaya ikna etmek için kolonilere İmparatorluk Parlamentosu'nda temsil hakkı verme fikrini savunmaktaydı (Dickinson, 2010: 9-10).

¹⁰ 1 Kasım itibarıyla yasanın öngörüldüğü gibi uygulandığını belirtmek zordur. Bullion'un belirttiği üzere, Parlamento'ya kolonilerdeki ilk direniş haberleri 5 Ekim 1765'te ulaşırken, 10 Aralık'ta ise Parlamento 1 Kasım'da pulların New York City'de dağıtılmadığını öğrenilmiştir. (Bullion, 1992: 90)

¹¹ Kolonilerin, Britanyalı askerlerin yatak ve çeşitli ihtiyaçlarını sağlamaları için çıkarılan bir kanundu (Jameson, 1897: 536)

Vergi ve temsil ilişkisine yeniden dönülecek olursa, öncelikle kolonilerde yaşayanlar sahip oldukları hakları, İngiltere'dekilerle aynı kabul etmekteydi. Koloniler, 1606 tarihli Virginia Tüzüğü'nde yer alan ve daha sonra benzer şekilde birçok koloniye de verilen hakları bu noktada önemsemekteydiler. Virginia Tüzüğü'nde bu koloniye yerleşen göçmenlerin ve onların soyundan gelenlerin, İngiltere Krallığı'nda doğmuş ve yaşayanların sahip olduğu özgürlüklere, imtiyazlara ve dokunulmazlıklara sahip olacaklarını ve bunlardan yararlanacakları vaat edilmekteydi (Dickinson, 2018: 80). Bu durumda Magna Carta'dan itibaren elde edinilen kazanımlar, kendileri için de geçerli olmalıydı. O dönemde Virginia Temsilciler Meclisi'nin üyesi olan Patrick Henry, halkın "*kendisi tarafından, kendisini temsil etmek üzere seçilen ve halkın ne kadar vergi ödemeye tahammül edebileceğini bilen insanlar tarafından*" vergilendirilmesini, Britanya özgürlüğünün ayırt edici unsuru olarak ifade etmiştir (Davidson, 2015: 113-114).

Roma Hukuku'nun ortaya koyduğu "her şeyin herkes tarafından onaylanması gerektiği" anlayışı, Magna Carta'da kendisine farklı bir biçimde yer bulmuştur. Magna Carta herkesçe onaylanmadan hiçbir bedelin ve verginin toplanamayacağını ortaya koyuyordu. Bu noktada toplanacak bedel ve vergilerin bölgenin önemli kişilerden ve bölgenin şerifinin belirleyeceği/yükümlü kılacağı az sayıda isimden toplanacağı hususu dikkate alındığında, herkes elbette bütün halk değildi. Buna rağmen Magna Carta'daki bu uygulama, temsilci olmadan vergilendirme yapılamaz prensibinin temellendirilmesinde büyük bir yere sahiptir. Magna Carta'nın sonraki süreçte yapılan baskılarında bu konulara yer verilmese de vergi için onayın gerektiği konusu geri döndürülemez bir biçimde yerleşmiştir (Black, 2015: 62-63). Bu açıdan bakınca kolonilerde yaşayanlar kendilerini Britanyalı olarak görmekteydi. Bu sebeple tüm Britanya vatandaşlarının bağlı oldukları yasalar gereğince, seçilmiş temsilciler aracılığıyla vergilendirilmeleri gerektiğine inanmaktaydılar (Limbach, 2001: 3).

Koloniler, kendi yasama organlarına veya parlamentolarına sahip olduklarını¹² ve bu hakkı kendilerine kraliyetin bağışladığını hatırlatarak, Londra'daki Parlamento'nun kendilerine vergi koyma yetkisinin olmadığını iddia etmişlerdir. Esasında koloniler İmparatorluğun ihtiyaç duyduğu parayı vermeye karşı çıkmamışlar, bu paranın doğrudan Londra Parlamentosu tarafından vergiyle toplanmaya çalışılmasına tepki göstermişler; İmparatorluğun kolonilerden para talep etmesi durumunda kolonilerin kendi yasama meclisleri üzerinden vergilendirme yapmaları/toplamaları ve bu parayı İmparatorluğa vermelerinin doğru yöntem olacağını belirtmişlerdir. Diğer bir ifadeyle koloniler, vergilendirme ve temsilin birlikte ilerlediğini ifade ederek, Londra'daki Parlamento'da temsil edilmedikleri için burada vergilendirilmeleri ile ilgili bir karar çıkamayacağını açıkça ortaya

---

¹² Temsile ilişkin belirtilmesi gereken bir diğer husus, tüm kolonilerde olmasa da demokratik temsilin -o dönem dikkate alındığında- kolonilerde ne kadar ileri bir seviyede uygulandığına ilişkindir. New-England kolonilerinde "kasaba sistemi" adı altında uygulanan sistem, bir nevi saf demokrasi anlayışına dayanıyordu. Kasaba hükümetlerince yılda bir kez gerçekleştirilen kasaba toplantılarına, erkek olan tüm vatandaşların katılabilme, konuşabilme ve oy verme hakkına sahip oldukları dikkate alınmalıdır. Herhangi bir temsilci olmaksızın, kişilerin toplantıda doğrudan temsil edilmesi "kasaba sisteminin" niçin saf demokrasi olarak kabul edildiğini göstermesi açısından önemlidir. Bu sistemin bir diğer önemi, bağımsızlık düşüncesinin bu toplantılarda dile getirilmesinden ötürüydü (Cornman ve Gerson, 1907: 24).

koymuşlardır (Mowry ve Mowry, 1911: 103). İşte burada özetlenen bu durum, “temsilsiz vergi olmaz” söyleminin temellerini oluşturmuştur.

Chancellor, “temsilsiz vergi olmaz” söyleminin kolonilerde nasıl temellendirildiğini farklı bir bakış açısıyla açıklamıştır: O’na göre kolonilerde yaşayanlar, kendilerini İngiliz olarak görmekteydiler. Ancak halk inandıkları bu hususun karşılık bulmadığını anlamış ve parlamentonun tebaası olmadıklarını, yalnızca Britanya İmparatorluğu’nun başı olarak kralın tebaası¹³ olduklarını iddia etmeye başlamıştır. Bu iddia önemlidir çünkü kralın vergilendirme yetkisi yoktur (Chancellor, 1905: 28-29).

Diğer taraftan, Britanya’nın tebaa anlayışına bakışı kolonilerden farklıydı. Thomas’ın belirttiği üzere İngilizlerin gözünde parlamento, ister Bristol’de, ister Boston’da yaşasınlar, III. George’un tüm tebaası için egemen organdı. Bu sebeple kolonilerin “temsilsiz vergi olmaz” doktrini temelinde, parlamento kararlarını kabul etmeyi reddettiğinin duyulması, Britanya’da şaşkınlık ve öfke ortaya çıkarmıştır. Kolonilerin haklılığının ise William Pitt’in başını çektiği küçük bir azınlık dışında yeterince destek görmediği de belirtilmelidir (Thomas, 1985: 18).

Parlamento, gelen tepkiler üzerine 1766’da Pul Yasası’nı iptal etmek zorunda kalmış olsa da vergilendirme konusundaki ısrarını sürdürmüştür (Mowry ve Mowry, 1911: 105). Pul Vergisi’nin yürürlükten kalkmasının ardından, parlamento kolonilere yönelik yeni bir strateji geliştirmiştir. Townshend Yasaları olarak bilinen ve ithal mallara vergi koyulmasını mümkün kılan bu yasa aracılığıyla, parlamento yalnızca koloniler ve Britanya arasındaki ticareti düzenlediğini iddia etmiştir. Parlamento, kendi aralarında yaptıkları ticareti düzenlediği gerekçesiyle kolonilerden bu yeni yasaya itiraz gelmeyeceğini düşünmüş olsa da gerek yasanın uygulanmasında yaşanan haksızlıklar, gerekse temsil hakkı olmaksızın vergilendirme olamayacağı karşı çıkışı tartışmaları gündemde tutmaya devam etmiştir. Nihai olarak üç yılın sonunda parlamento bu yasayı da yürürlükten kaldırmıştır. Bunun istisnası çaya koyulan verginin devam ettirilmesi idi. Parlamento bir taraftan yasayı iptal etmeye mecbur kalırken, bir taraftan da koloniler üzerinde hala egemen olduğunu ispatlamak istiyordu. Bunun sonucu olarak çaya koyulan verginin devamı yönünde bir irade ortaya koyuldu (Davidson, 2015: 114-115).

Kral, bir kalem mal üzerinden bile olsa kolonilerdeki vergi hakkını sürdürmek istemekteydi. Diğer bir ifadeyle, 1770’te parlamentonun yalnızca çay vergisini koruması kolonilere verilen bir mesajdı ve parlamentonun gerçekten de bu tür vergileri kolonilere dayatma hakkına sahip olduğunu kanıtlamak için kasıtlı olarak kaldırılmamıştı (Dickinson, 2010: 4). Kral’ın kullandığı “*vergi hakkını sürdürmek için her zaman bir vergi olmalıdır*” söylemi, Townshend Yasaları kaldırılırken neden çay vergisinin

---

¹³ Lord Mansfield, kolonicilerin isteğini 1707 Birleşme Yasası öncesinde, İskoçya’nın İngiltere ile sahip olduğu bağın, kolonilerle Büyük Britanya arasında kurulması olarak ifade etmiştir (Ferguson, 2015: 104-105). Bilindiği üzere 1707 Birleşme Yasası öncesinde, 1603 tarihli “Taçların Birleşmesi” adı altında İngiltere ve İskoçya kralın şahsında birleşirken, iki ülke de kendi parlamentolarına ve yasalarına sahip olmaya devam etmiştir (Sürücüoğlu, 2016: 1172). Buradan çıkarabileceğimiz sonuç; kolonilerin ilk etapta kralı hükümdar olarak tanımaya yakın oldukları ancak buna karşılık, kendi yasa ve parlamentolarının varlığının ayrıca devamını istedikleri üzerinedir.

devam ettirildiğini açıklamak için yeterlidir (Donne, 1867; akt. Schlesinger, 1917: 60). Parlamento çaya koyduğu verginin kendi yetkisi içinde olduğunu düşünse de kolonilerde yaşayanlar parlamentonun iç ve dış ayrımı olmaksızın vergilendirmede üstünlüğünü kabul etmeyeceklerini açıkça belirtmişlerdir.

Bu noktada Boston Çay Partisi olayına değinmek yerinde olacaktır. İthalat vergilerinin yükseltilmesi sebebiyle kolonilerde çayın fiyatı yükselmiş ve çaya talep azalmıştı. İmparatorluk, bu sorunlu durumu düzeltmek için 1773'te çay üzerindeki vergiyi düşürerek, oluşan çay stoklarının kolonilere satılmasını kolaylaştırmayı istemiştir. Bunun üzerine Britanyalı tüccarlar¹⁴, ellerindeki çayları kolonilere göndermeye başlamışlardır. 16 Aralık 1773'te Boston Limanı'nda çay yüklü olarak demirlemiş bir Britanya gemisine giren kişilerin çayları denize dökmeleri, Boston Çay Partisi olayı olarak adlandırılmış ve büyük gelişmeleri beraberinde getirmiştir (Armaoğlu, 2017: 47-48).

Ferguson da "Boston Çay Partisi" olayının, çaydan alınan verginin yükseltilmesine karşı başlayan bir protesto olmadığını ve Boston'da kaçakçılık işiyle uğraşanlarca gerçekleştirildiğini ileri sürmüştür. Yukarıda da ifade edildiği üzere, olaydan kısa bir süre önce çayı Boston'a getiren Doğu Hint Kumpanyası'na vergi indirimi sağlanmıştı. Bunun pratikteki anlamı, çay Boston'a geldiğinde yalnızca düşük bir gümrük vergisi ödeyerek giriş yapacak olmasıydı. Bu sebepten ötürü çay, geçmişte olduğundan çok daha ucuzdu. Böylesine bir ucuzluk kaçakçıların işine gelmediği için çay sandıkları Boston Limanı'nın sularına dökülmüştür (Ferguson, 2015: 100-101). Boston Çay Partisi olayının esas önemli sonucu; Britanya Hükümeti'nin yaşananların hemen ardından Boston Limanı'nı kapatması ve askeri yöntemlerle temsilcileri "ehlileştirme" girişiminde bulunmasıydı (Ferguson, 2015: 104). Boston'da yaşananlar ve Britanya'nın olaylar karşısında askeri yöntemler kullanması, taraflar arasındaki anlaşmazlığı yeni bir aşamaya taşıyarak, Amerikan Bağımsızlık Savaşı'na giden süreci sonuna kadar açmıştır. Buna rağmen İmparatorluk, koloniler üzerindeki baskısını devam ettirmeyi tercih etmiştir.

1775'te başlayan Amerikan Bağımsızlık Savaşı'nın öncesinde ve savaş devam ederken bir dizi kolonist, İmparatorluğun baskıcı ve keyfi politikalarına karşı kendi silahlarına başvurmalarını gerekçelendirmek için Magna Carta'yı kullanmışlardır. Kolonilere göre, nasıl İngiliz baronlar Kral John'u Magna Carta'nın şartlarını kabul etmeye zorlamak için güç kullandıysa, kendileri de aynı gerekçeyle güç kullanmaktalardı (Dickinson, 2018: 99). Magna Carta'ya giden süreç dikkate alındığında, baronlar kralın varlığını değil, eylem ve kararlarını sorgulamışlardır. Ancak yaşanan tüm sıkıntıların ardından koloniler, Kral III. George'u "ehlileştirmek" değil, O'nun varlığını yasalarla değiştirmek istemişlerdir.

Bu husus, mutlak monarşilerde kralın yasa olmasına karşılık, özgür ülkelerde de yasanın kral olması gerektiğini savunan Thomas Paine tarafından ortaya koyulmuştur. Paine, bu açıdan Amerika'da

---

¹⁴ Doğu Hint Kumpanyası

yasanın kral olduğunu ve başkası olmaması gerektiğini açıkça ifade etmiştir (Paine, 1945: 29). Bunu sağlamanın tek yolu, özgürlüğün elde edilmesinden geçiyordu. Amerikan Bağımsızlık Bildirgesi'nde açıkça görüleceği üzere, kolonilerin karşı koyuşu, aynı zamanda Kral III. George'a ve O'nun yönetim anlayışına karşı yapılmıştır. Bildirge'de geçen "...Karakteri her şekilde bir zorbayı tanımlayan eylemlerle kendini gösteren bir prens, özgür bir halkın hükümdarı olmak için uygun değildir..." (Thomas, 1985: 16) ifadesi, bunun en somut göstergelerinden birisidir.

Yine Amerikan Bağımsızlık Bildirgesi'nin temel esaslarından biri olan "yöneticiler, yönetim gücünü yönetilenlerin onayından alırlar" ibaresi (Özdal ve Karaca, 2015: 247), koloniler için temsilin önemini bir kez daha ortaya koymaktaydı. 17. yüzyılla birlikte Avrupa'yı terk eden çok sayıda kolonist, yöneticilerinin zulmünden kaçmıştı ve bu kolonistler arasında muhaliflerin yanında göçmen gruplar da bulunmaktaydı (Parker, Fournier ve Reedy, 2010: 22-23). Bu insanlar, kaçtıkları zulme yeniden teslim olmamak için Britanya ile savaşmayı tek seçenek olarak görmekteydiler.

Kolonilerin Britanya İmparatorluğu'ndan ayrılmak istedikleri bu dönemde, başarılı olabileceklerine yönelik bir motivasyona sahip olmaları önemliydi. Çünkü İmparatorluk, sahip olduğu endüstri, teknoloji, donanma, ordu, ticaret ve sömürgelerle bir dünya gücü olarak kolonilerin karşısında durmaktaydı (Reich, 1903: 38). Buna rağmen kendilerini İmparatorluğa karşı savaşacak güçte gören¹⁵ kolonilerin, George Washington'un 1778'de Britanya'nın geleneksel rakibi Fransa ile kurduğu ittifak sonucunda elde ettiği mali ve askeri yardımın da Amerikan Devrimi'nin başarıya ulaşmasında belirleyici (Gabriel vd., 1921: 15) olduğu unutulmamalıdır.

Kolonilerin Britanya'ya karşı kazandıkları zafer, Britanya'nın askeri ve politik anlamda gücünün sınırlarını ortaya koydu ve nihai olarak savaşın kaybedilmesi, imparatorluğun sürdürülebilirliği üzerinde kuşku arttırdı. Bu noktada imparatorluğun, varlığının devamını sağlayabilmesi için daha önce oluşturmakta başarısız olduğu, yeni bir otorite formülüne ihtiyacı vardı (Black, 2015: 142-143). Sonraki süreçte Britanya İmparatorluğu'nun Kanada gibi klasik anlamda sömürge olmayan topraklara ilişkin tavrının, temsili de içerecek şekilde farklılaşmış olması bir rastlantı değildir.

Temsile ilişkin olarak şu husus da belirtilmelidir ki Amerika Birleşik Devletleri doğduğunda dahi demokratik bir yapıya sahip değildi. Çoğu Afrikalı Amerikalı, Yerli Amerikalı, kadın, yetişkin kabul edilmeyen erkekler ve toprağı olmayan yetişkin beyaz erkekler oy kullanamıyorlardı (Keyssar, 2000: 2). Bu noktada demokrasinin yalnızca çoğunluğun yönetimi olmadığı ve demokrasinin esasında çoğunluğun yönetimiyle temel değerler arasındaki hassas bir dengeye bağlı (Barak, 1989: 125; akt. Limbach, 2001: 3) olduğu da dikkate alındığında, bağımsızlıkla birlikte Amerika Birleşik

---

¹⁵ Hodge'a göre mesele ekonomikti ve görünüşe göre Pul Yasası, Parlamento tarafından ticari ve ekonomik gerekçelerle önerilmişti. Koloniler ve Parlamento'nun çatışan ekonomik çıkarlarını açıklamak için her aşamada siyasi teorilerle başvurulmuş olsa da bu teorilerin hiçbiri olaylarda belirleyici bir etkiye sahip olmamıştır. O'na göre koloniler, Pul Yasası'na temsili esas alan bir düşünceyle direnmemişlerdir. Direnmişlerdir çünkü kolonistler artık ekonomik olarak güçlü oldukları için direnmeyi seçmişlerdir (Hodge, 1904: 276).

Devletleri’nde şekli anlamda bir temsil sorunu kalmamış olsa da temsilin fazlasıyla sınırlı olması sorunlu olmaya devam etmiştir.

Biraz daha açmak gerekirse; “temsilsiz vergi olmaz” mottosu, vergilendirme ahlakını vergilendirilenlerin rızasına dayandırmaya çalışanların sloganı olarak kullanılmış ve vergilerin haksız yere toplanmasına karşı korunma sağlanması sebebiyle önemli bulunmuştur. Ancak diğer taraftan, vergilendirilenlerin rıza göstermediği tüm vergilerin hırsızlık olarak kabul edilmesi, temsilin ne kadar geniş bir tabana yayıldığı sorusunu gündeme getirdiği gibi, haklı ve haksız vergi kavramlarının da tartışmaya açılmasını beraberinde getirmiştir. Ancak haklı ve haksız vergilendirme arasındaki ayırım yapılırken, haksız bir verginin hırsızlıktan farklı bir şey olduğu dikkate alınmalıdır. Çünkü hırsızlık kolayca tanımlanabilir ve anlaşılabilir. Ancak haklı/adil bir vergilendirmenin ne olduğunu belirlemek zor bir konudur (Sorley, 1891: 432). Amerikan Bağımsızlık Savaşı sonrasında elde edilen bağımsızlıkla, temsil yetkisi artık yalnızca Amerikalılara ait olduğu için “temsilsiz vergi olmaz” fikri büyük bir zafer kazanmıştı. Ancak bağımsızlık sonrasında temsilin kapsayıcılığının sorunlu olmasına rağmen bu konunun büyük ölçüde önemsizleşmesi, “temsilsiz vergi olmaz” fikrinin yeni devlette gerçek anlamda uygulanmadığını net bir biçimde göstermiştir.

SONUÇ

Vergilerin kanuniliği ilkesi; devletlerin, vergilendirme yetkilerini yalnızca kanun çıkarmak suretiyle kullanabilmelerini ifade etmektedir. Bu durum, şekli manada, vergilerin ancak kanun marifetiyle koyulabileceğini belirtirken; vergi hukuku bağlamında, temel anayasal haklardan olan mülkiyet hakkına müdahalede bulunabilmenin, “temsilsiz vergi olmaz” prensibiyle örtüşecek şekilde, parlamentonun yetkisinde olması anlamına gelmektedir. Başka bir açıdan, vergilerin kanuniliği ilkesi, kamu harcamalarının kim tarafından finanse edileceğine idarenin değil; parlamentonun, yani halkın kendileri adına karar vermesi için seçtikleri temsilcilerin karar vermesini zorunlu kılmaktadır. O halde, kanun koyma tekeli, teoride egemene; pratikte ise temsilcilere daha doğru bir ifade ile temsilcilerin oluşturduğu parlamentoya ait olduğu hukuk devletlerinde, temsiliyet mekanizması işletilmeden, vergilendirme sürecinin dizaynı, uygulanması ve sonlandırılması imkân dâhilinde değildir. Bu durum, birbirlerine asla kayıtsız kalamayan iki müessese olan vergilerin kanuniliği ilkesi ile kanunsuz vergi olmaz prensibi arasındaki ilişkiyi bariz biçimde ortaya koymaktadır. İlke, demokrasinin hâkim olduğu ülkelerde vergilendirme yetkisinin yasama organınca kullanılması biçiminde ortaya çıkarken; aynı zamanda, bahse konu yetkinin yalnızca yasamaya ait olduğu ve yasama dışında hiçbir organa devredilemeyeceği manasını da taşır ki bu nihai hal de “temsilsiz vergi olmaz” prensibinin pratiğini teşkil etmektedir.

Vergiler ve temsil müessesesi medeniyetin bir nevi nişanesi niteliğindedir. Günümüzde, her ne kadar vergi ve temsil kurumlarının birbirleriyle olan sıkı ilişkisi yadsınamasa da bunlar köken itibariyle eş zamanda ortaya çıkmış müesseseler değildir. Daha açık bir ifade ile uygulanagelen verginin salınmasında temsilin mutlak olarak aranır olmasının ya da çalışmada ifade bulan haliyle; temsilsiz

verginin olamayacağı anlayışının kabulü ve tatbiki vakit almıştır. Bugünün şartlarında, tabiri caizse, etle tırnak misali ayrı düşünülemeyen kurumlar dahi olsa temsil, vergiye nazaran yeni bir müessesedir.

Türkçe literatür dikkate alındığında, vergilerin temsil olunmadan alınamayacağı prensibinin genel olarak Magna Carta ile ilişkilendirildiği görülmektedir. Fakat çalışmada ileri sürülen görüş, Magna Carta ile "temsilsiz vergi olmaz" ilkesinin tam manasıyla örtüşmediği; esasında, vergi-temsil ilişkisine Amerikan Bağımsızlık Savaşı'nın dayanak teşkil ettiği şeklindedir. Nitekim Amerikan Bağımsızlık Savaşı'na giden süreçte yaşanan gelişmeler ve nihayetinde 1775'te başlayan savaş bu düşünceyi desteklemektedir.

17. yüzyılın hemen başında Amerika Kıtası'nda kalıcı İngiliz yerleşimlerinin gerçekleştirilmesi İngiltere'nin oluşan kolonileri nasıl yöneteceğine karar vermesini zorunlu kılmıştır. İngiltere, kolonileri üç ayrı şekilde yönetmeye çalışmış olmakla birlikte bu yönetim şekillerinin krala olan bağlılıkları birbirinden farklılaşmıştır. Çalışmada detaylandırılan bu yönetim şekillerinde Kral değişen oranlarda kolonileri yönetsel ve politik olarak sınırlandırsa da halk parlamentonun alt kanadını kendisi seçmekteydi. Bununla birlikte meclislerin aldığı kararların vali tarafından veto edilebilmesi mümkündü. Fakat yaşanan anlaşmazlıklara rağmen koloniler nihayetinde kendi meclislerine ve temsilcilerine sahiplerdi.

Vergi – temsil ilişkisine yönelik olarak Britanya İmparatorluğu ve koloniler arasında yaşanan kırılmada Fransa ile yapılan Yedi Yıl Savaşı önemli bir yer tutmuştur. İmparatorluk Parlamentosu kazanılan bu savaş sonunda Britanya'nın içinde bulunduğu ağır borç yükünü kolonilerle paylaşmak istemiş ve tüm imparatorluğun yasama organı olduğu iddiasıyla kolonileri vergilendirme yoluna gitmiştir. Burada esas sorun kolonilerin Britanya'nın borç yükünü paylaşmaları değildi. Kolonilerin itiraz ettiği husus "temsilsiz vergi olmaz" prensibi temelinde vergilendirmenin kolonilerdeki meclislerce değil İmparatorluk Parlamentosu tarafından yapılmasıydı.

Çalışmada üzerinde ayrıca durulan Pul Yasası kolonilerin temsilsiz vergi olamayacağına yönelik karşı çıkışında büyük bir yere sahipti. Gelen tepkiler sonrasında Pul Yasası ve sonrasında koyulan diğer vergiler yürürlükten kaldırılmış olsa da İmparatorluk Parlamentosu bir kalem mal üzerinden bile olsa koloniler üzerinde vergi koyabileceğini göstermek istemiştir. Buna karşılık koloniler, Britanya'nın vergilendirmedeki üstünlüğünü kabul etmeyeceklerini açıkça belirtmişlerdir. Böylece taraflar arasında bir uzlaşma zemini kalmadığı gibi koloniler Britanya'nın baskıcı ve keyfi politikalarına cevap olarak sahip oldukları hakları savaşıarak almaları gerektiğine ikna olmuşlardır.

Belirtmek gerekir ki koloniler "temsilsiz vergi olmaz" ibaresini benimsediklerinde, kastettikleri, İmparatorluk Parlamentosu'nda temsil edilmek değil; kendi temsilcilerinin teşkil ettikleri meclislerince vergilendirilmektir. Öte yandan koloniler, "temsilsiz vergi olmaz" mottosunu, İmparatorluk Parlamentosu'nda temsil edilmemeleri ve haliyle parlamentonun onları vergilendirme yetkisinin olmadığı gerçeğini ortaya koymak adına bir anayasal itiraz olarak kullanmışlardır.

Buradan hareketle koloniler, Londra'daki Parlamento'nun kolonileri vergilendirme yetkisinin olmadığını ileri sürdüklerinde, esasında karşı çıkış noktaları, İmparatorluğun ihtiyaç duyduğu parayı vermek değil; bu paranın doğrudan İmparatorluk Parlamentosu tarafından vergiyle toplanması olmuştur. Koloniler, Britanya'nın kendilerinden para talep etmesi halinde, söz konusu paranın kendi yasama meclislerinin kararıyla vergi olarak toplanmasını, sonrasında Britanya'ya gönderilmesinin doğru yöntem olacağını belirtmişlerdir. Vergilendirme ile temsilin bütünlük teşkil ettiğini ifade eden koloniler, Londra'daki Parlamento'da temsil edilmediklerinden ötürü, buradan, kendilerinin vergilendirilmesi hususunda bir karar çıkamayacağını açıkça ortaya koymuşlardır. Nihayetinde bu durum, temsilsiz vergi olmayacağı düsturunun temellerini oluşturmuştur. Öte yandan, kolonilerde yaşayanlar kendilerini İngiliz olarak görseler de bunun Britanya nezdinde karşılığının olmadığını anlamışlar; sonrasında parlamentonun değil kralın tebaası olduklarını ileri sürmeye başlamışlardır. Kralın vergilendirme yetkisine sahip olmayışı söz konusu iddiayı önemli kılmaktadır.

Sonuç olarak, Amerikan Bağımsızlık Savaşı vergi temsil ilişkisi çerçevesinde Magna Carta'dan farklılaşmaktadır. Magna Carta kralın varlığına ilişkin bir karşı çıkış değildi. Diğer bir ifadeyle Magna Carta'da kralın keyfiyetinin önüne geçme çabası bulunmaktaydı. Amerikan Bağımsızlık Savaşı'nda ise Magna Carta'da olduğu gibi kralın "ehlileştirilmesi" hedeflenmemiş kralın varlığı kolonilerin kendi meclis ve yasalarıyla değiştirilmek istenmiştir. Hem bu husus, hem de meclis temsilini içermesi sebebiyle Magna Carta'dan ziyade, verginin temsil olmadan salınamayacağı diğer bir ifade ile temsil olmaksızın salınan vergilerin yüklenicilerince meşru kabul edilmeyeceği, ez cümle temsilsiz verginin olamayacağı düsturunun temelini Amerikan Bağımsızlık Savaşı'na giden süreçte yaşanan olaylara bağlamak daha isabetli olacaktır. Zira, bu hususta, kolonilerin benimsediği ilkelerin ve bu uğurda kolonilerce verilen mücadelenin "temsilsiz vergi olmaz" ilkesi ve haliyle vergilerin kanuniliği ilkesiyle barizce örtüştüğü sonucuna ulaşılmaktadır. En nihayetinde, Amerikan Bağımsızlık Savaşı sonrası elde edilen bağımsızlıkla, temsil yetkisi artık sadece Amerikalılara (temsil tüm yurttaşları kapsamasa da) ait olduğundan "temsilsiz vergi olmaz" fikrinin de büyük bir zafer kazandığı çıkarımında bulunmak mümkündür.

KAYNAKÇA

- Armaoğlu, F. (2017). *19. yüzyıl siyasi tarihi 1789-1914*. İstanbul: Timaş.
- Arslan, E. (2018). İngiltere’de yerelleşme politikaları ve yerel yönetimler. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(4), 2868-2884.
- Black, J. (2015). *Kısa İngiltere tarihi*. (Çev: Ekin Duru), İstanbul: Say Yayınları.
- Bullion, J. L. (1992). British ministers and American resistance to the stamp act, october- december 1765. *The William and Mary Quarterly*, 49(1), 89- 107.
- Chancellor, W. E. (1905). *History and government of the United States for evening schools*. New York, Cincinnati, Chicago: American Book Company.
- Cornman, O. P., Gerson, O. (1907). *A brief topical survey of united states history*. Boston: D.C. Heath & Co., Publishers.
- Çağan, N. (1982). *Vergilendirme yetkisi*. İstanbul: Kazancı Hukuk Yayınları.
- Davidson, J. W. (2015). *Kısa Amerika Birleşik Devletleri tarihi*. (Çev: Can Evren Topaktaş), İstanbul: Say Yayınları.
- Dickinson, H. T. (2010). The failure of conciliation: Britain and the American colonies 1763-1783. *The Kyoto Economic Review*, 79(2), 2-20.
- Dickinson, H.T. (2018). Magna Carta and the American revolution, L. Goldman (Ed). *Magna Carta: history, context and influence*. İçinde (s. 79–100), London: University of London Press.
- Ferguson, N. (2015). *İmparatorluk Britanya’nın modern dünyayı biçimlendirdişi*. (Çev: Nurettin Elhüseyni), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Franklin, B. (1884). Franklin and the stamp act. *The Pennsylvania Magazine of History and Biography*, 8(4), 426-427.
- Gabriel, R. H., Malone, D., Manning, F. J. (1921). *An outline of United States history, for use in the general course in United States history*, New Haven: Yale University Press.
- Gözler, K. (2021). *Hukukun temel kavramları*. Bursa: Ekin Kitabevi.
- Güneş, G. (2014). *Verginin yasallığı ilkesi*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.
- Herb, M. (2003). Taxation and representation. *Studies in Comparative International Development*, 38(3), 3-31.
- Hill, C. (2015). *İngiliz devrimler çağı demokratik devrimden sanayi devrimi’ne 1530-1780*. İstanbul: Kaynak Yayınları.
- Hodge, H. H. (1904). The Repeal of the Stamp Act. *Political Science Quarterly*, 19(2), 252-276.
- Jameson, J. F. (1897). *Dictionary of United States history, 1492- 1897. four centuries of history*. Boston: Puritan Publishing CO.
- Kearney, H. (2015). *Britanya adaları tarihi dört ulusun tarihi: İngiltere, İskoçya, İrlanda ve Galler*. İstanbul: İnkilap.
- Keyssar, A. (2000). *The right to vote the contested history of democracy in the United States*. New York: Basic Books.
- Kuyaksil, A. (2002). Kabulünün 54. yılında insan hakları evrensel beyannamesi (öncesi, muhtevası ve etkileri). *Türk İdare Dergisi*, 1(437), 229-247.
- Limbach, J. (2001). The concept of the supremacy of the constitution. *The Modern Law Review*, 64(1), 1-10.
- Morgan, E. S. (1950). The postponement of the stamp act. *The William and Mary Quarterly*, 7(3), 353- 392.

- Mowry, W. A., Mowry, B. S. (1911). *Essentials of United States history*. New York, Boston, Chicago: Silver, Burdett and Company.
- Oats, L., Sadler, P. (2008). Accounting for the stamp act crisis. *The Accounting Historians Journal*, 35(2), 101-143.
- Öncel, M., Kumrulu, A., Çağan, N. (2013). *Vergi hukuku*. Ankara: Turhan Kitabevi.
- Özdal, B., Karaca, R. K. (2015). *Diplomasi tarihi I*, Bursa: Dora.
- Paine, T. (1945). Common sense. Philip S. Foner (Ed). *Complete Writings of Thomas Paine*. İçinde (s. 4-46), The Citadel Press.
- Parker, M., Fournier, V., Reedy, P. (2010). *Alternatifler sözlüğü*. (Çev: Bülent Doğan, Emine Ayhan), İstanbul: NTV Yayınları.
- Pollard, A. F. (1918). Historical revisions. VIII.—"no taxation without representation.". *History*, 3(11), 162- 164.
- Reck, A. J. (1974). Presidential address: the philosophical background of the American revolution. *The Southwestern Journal of Philosophy*, 5(1), 179-202.
- Reich, E. (1903). A new view of the war of American independence. *The North American Review*, 177(560), 31-44.
- Ross, M. L. (2004). Does taxation lead to representation?. *British Journal of Political Science*, 34(2), 229-249.
- Samson, W.D. (2002). History of taxation. Lymer, A., Hasseldine, J. (Ed.). *The International Taxation System*, Boston: Springer.
- Schlesinger, A. M. (1917). The uprising against the east India company. *Political Science Quarterly*, 32(1), 60-79.
- Sorley, W. R. (1891). The morality of nations. *International Journal of Ethics*, 1(4), 427- 446.
- Sürücüoğlu, O. (2016). İskoç ulusal partisi: iktidara taşıyan dönüşüm. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 71(4), 1171-1194.
- Şenyüz, D., Yüce, M., Gerçek, A. (2021). *Vergi hukuku*. Bursa: Ekin Kitabevi.
- Taşdöğen, S. (2021). Temsilsiz vergi olmaz ilkesi bağlamında Magna Carta'ya farklı bir bakış. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(40), 120-142.
- Thomas, P.D.G. (1985). George III and the American revolution. *History*, 70(228), 16-31.
- Tuzcuoğlu, F. (1996). Demokratik parlamenter sistemin beşiği İngiltere'nin tarihinden ilginç anekdotlar. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 1(1), 279-288.
- Vatansever Öztürk, M. (2015). Vergilerin kanuniliği ilkesinin tarihi gelişimi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 16(Özel Sayı), 4815-4841.